

י"ד בסיון תשע"ג

23 במאי 2013

תיק מס' 73030, ירושלים

פסק דין

לבין	בעניין שבין
הנתבעת	התובע

א. רקע

לפנינו תביעה שעיקרה תשלום עבור אירוח שבת לקבוצת תלמידות מכללה בנות 19 עולות מאתיופיה, מדריכה ישראלית ושתי משפחות מלוות. האירוח התקיים בשבת פרשת נצבים שנת התשע"ב בצפת העתיקה. השבת הוזמנה ע"י הנתבעת המספקת שירותים של ארגון חברתי עבור המוסד הלימודי בו לומדות הבנות.

התובע, מפעיל המקום, סיכם על מסגרת השבת עם נציגת הנתבעת, רכזת פעילויות חברתיות (להלן הנציגה). מאוחר יותר החליף אותה בתפקיד רכז אחר (להלן הנציג).

לטענת הנתבעת, התנאים לא היו סבירים, ועל כן היא אינה חייבת בתשלום מעבר למה שכבר שולם, ואילו התובע דורש את השלמת התשלום, ומכאן הסכסוך.

בית הדין קיים שתי ישיבות; בראשונה שמע את טענות הצדדים. בשניה הופיעו שני עדים מטעם הנתבעת; עד מס' 1, נציג הנתבעת לתיאום עם התובע. עד מס' 2: המלווה האחראי על הקבוצה מטעם המכללה בה לומדות הבנות (להלן: האחראי).

ב. תמצית התביעה

לטענת התובע הנתבעת הזמינה את האכסניה לשבת פרשת כי תבוא. דובר על כך שיבואו 45-50 בנות, וגם שתי משפחות. המחיר שנקבע הוא 4,500 ₪ עבור הלינה ועוד 2,500 ₪ עבור האוכל.

תחילת המו"מ היה עם הנציגה. הנציגה הכירה את המקום (היתה שם בעבר) והיא קיבלה פרוספקט (שהוצג בפני בית הדין) על תנאי האכסניה.

בהמשך הודיעו שהם מבטלים את פרשת כי תבוא, לבסוף התחרטו ואמרו שהם כן רוצים מועד זה.

בשלב שני הקשר היה עם הנציג. בשיחה אתו נדרשה הנתבעת לשלם מקדמה, והתקבל צ'ק על סך של 3,500 ₪.

עמוד 1 מתוך 16

לטענת התובע לקראת השבת (פרשת כי תבוא) התחיל להכין את האוכל וסמוך לשבת הוא דיבר עם הנציג בטלפון וזה אמר שההזמנה היא לפרשת ניצבים.

התובע מודה שהנזק לא היה גדול, שכן חלק גדול מהאוכל אפשר היה לשמור. לטענתו, לאחר מכן הנציג אישר שבאמת היו צריכים לבוא בפרשת כי תבוא, והייתה להם טעות.

לטענת התובע, הקבוצה אמורה היתה להגיע ביום שישי בשעה 12 לבסוף הגיעו שעה לפני שבת, ובתוך הלחץ התחילו טענות שאין מספיק מקום. לא היה שם אחראי מצד הקבוצה שניתן היה לעבוד מולו בצורה מסודרת.

לטענת התובע, לא היתה בעיה של מקום, והדברים התנהלו בהתאם למסוכים: באכסניה יש ארבעה חדרי שינה עם מיטות ועוד מיטות נוספות שנמצאות במחסן. (בחדרים: יכולים לישון 9, 6, 6, 6, 2-1) ואפשר להוסיף עוד מזרנים עד 60 איש. לדבריו, הוא תמיד אומר שיש 25 מיטות ועוד אפשרות להוסיף מזרנים עד 60.

לטענת התובע, הוא היה במקום במהלך ערב שבת כדי לארגן את הפלטות ומה שצריך, וגם ביום שישי אירגן את האוכל והטיגונים. דרשו ממנו שאפילו הוא לא יישן במקום, כי הם רוצים את החדר עבור הנהג.

לטענת התובע בערב שבת הסביר להם על נושא כלי המיטה והמיטות אשר נמצאים בארונות, והוא חזר למקום גם מאוחר יותר בליל שבת – ואז לא דרשו ממנו. למפרע התברר שהם ישנו בלי כלי המיטה שבארונות. לטענתו, במהלך השבת לא היו כלל טענות. בעניין סעודה שלישית - האוכל היה מוכן והם פשוט לא הוציאו ואכלו אותו.

בנוגע לכלים החד פעמיים - היו מספיק כלים והראו את הכל למדריכה.

לטענת התובע, כשדרש לאחר השבת את סיום התשלום, סירבו לשלם בטענה כי האירוח לא היה מספיק טוב, לא היו מספיק חדרים לא היו מיטות ולא היו מצעים.

עמוד 2 מתוך 16

עוזרו של התובע השתתף בדיון, ותמך בטענות התובע. הוא סיפר שהוא הראה למדריכה ולמלווים את כל החדרים, המצעים והאוכל, וגם אימת את הטענה שהיתה סעודה שלישית מוכנה במקרה.

התביעה

1. 4,500 על הביטול של פרשת כי תבוא (שכן ניתן היה להשכיר למישהו אחר, שהרי כמעט כל שבת יש מי ששוכר את המקום).
 2. 3,500 ₪ שנשארו חייבים על פרשת ניצבים.
 3. 200 ₪ - הוצאות על תביעה בבית דין אחר.
- לטענתו, בתחילה אמרו לו נציגי הנתבעת שהוא יכול לבחור איזה ביי"ד שהוא רוצה. הוא הגיש תביעה בבי"ד אחר ופתחו שם תיק, ואמרו שהוא צריך לשלם 200 ₪ (טרם שולם). בסוף ביקשה הנתבעת לדון בבית דין זה.
4. סך התביעה: 8,200 ₪

ג. טענות הנתבעת:

רקע: הבנות שהיו באותה שבת, לומדות במוסד מסויים (להלן המוסד). אלה אינן בנות מפונקות, אלא בנות בגיל 19 שעברו התמודדויות בחייהן. הנתבעת דואגת לספק את הפעילות החברתית של בנות אלה. הנתבעת סיפקה במקרה זה, את התוכן החברתי, דהיינו, ארגון השבת והטיול שקדם לה. העמותה משמשת כמתווכת, בין הבנות למספקי שירותים.

לטענות עצמן:

ראשית, בענין מועד השבת: בתצהיר שערכה הנציגה - האחראית על טיולים - היא כתבה שכבר חודשיים לפני השבת החליפו את המועד מפרשת כי תבוא לפרשת ניצבים ומאז לא היה שום שינוי. על כן, אין כל הצדקה לתביעה בנושא שינוי המועד.

לטענת הנתבעת, היו ליקויים חמורים בשירות שניתן, ועל כן לא רק שאין הצדקה להשלמת התשלום, אלא שעל התובע לפצות את הנתבעת.

הליקויים בשירות:

אוכל:

עמוד 3 מתוך 16

1. משבת בבוקר עד הלילה לא היה להם מה לאכול, כי לא היתה סעודה שלישית. חוץ מזה היו כל מיני דברים משונים –

סוכם על סלט ירקות, ובמקום זה סיפקו להם ירקות שלמים, קרשים וסכינים שהבנות יחתכו.

2. למרות שסיכמו על כלים חד פעמיים, היו כלי הגשה אבל לא היו צלחות אישיות. המדריכה היתה צריכה לבקש משכנים טובי לב בצפת.

העדר תעודת כשרות:

למקום אין תעודת כשרות. לטענת הנתבעת אמרו לנציגה שסיכמה אתו את השבת שיש כשרות של הרבנות צפת.

מקום השינה והאוכל:

יש באכסניה שלושה חדרים וחלל מרכזי, זה בעצם בית ולא מדרשה כמו שהובטח לנו.

לא היו מספיק מיטות לכל הבנות, וגם לא מזרונים. היו בנות שישנו על הרצפה.

לא היה מספיק מקום לשבת בחדר שבו אמורים היו לאכול. היו צריכים לאכול בתורנויות.

בענין המצעים:

המצעים היו קרועים ומלוכלכים. כשבאו להתלונן אל התובע בעניין זה הוא ענה בצעקות.

תביעת נזיקין

בנוסף לליקויים, לטענת הנתבעת נגרמו לה נזקים:

לטענת הנתבעת, לאור העובדה שהשבת היתה לא מוצלחת, עליה לפצות את המוסד בטיול פיזי. כמו כן, לטענת הנתבעת, משפח הרב שהגיעה למקום וראתה שלא תוכל לשהות שם, שכרה לעצמה מקום בצפת. עליה לפצות את המוסד גם בשל כך.

התביעה

1. החזר 3,500 שכבר שולמו עבור השבת.

2. 6,500 שבת פיזוי למוסד, ושכ"ד לדירה החלופית של משפחת הרב.

בסה"כ 10,000 ₪.

עמוד 4 מתוך 16

הנתבעת ביקשה לציין, שפיצוי זה אינו כולל את כל הנזקים שנגרמו לה: פגיעה בשמה הטוב שנפגע, ושהמוסד ביטל את הפעילות עימה עד סוף השנה. בגלל הביטול אין איך לתחזק את הפעילות של הקבוצה בשנה הבאה בגלל הביטול.

עדויות מטעם הנתבעת

בישיבה השניה של בית הדין הופיעו עדים מטעם הנתבעת:

1. הנציג

הנציג היה בקשר עם התובע לפני השבת. לדבריו הוא סיכם אתו במילים: "כל השבת עליך", לבד משתיה ופיצוחים, שלוש סעודות, מקום שינה לכולם. הוא גם הודיע על מספר הבנות: 28 ועוד שתי משפחות עם 3 ילדים ו-5 ילדים. וכן סיכם שיהיו מצעים. לגבי מגבות איננו זוכר.

בענין התאריך, טען שהטעות היתה לגמרי של התובע.

ברוח דברים אלה הודיע לאחראי על הקבוצה, כי עליהם להביא רק שתיה ופיצוחים.

2. עדות האחראי

העד השני היה האחראי מהמוסד, שליווה הוא ומשפחתו את הבנות באותה שבת.

ראשית, לדבריו, הגיעו לבסוף רק עשרים בנות, המשפחה שלו עם 5 ילדים והרב עם 2 ילדים סה"כ 31 נפשות. וביחד עם הנהג; 32.

האחראי תיאר את האכזבה ועגמת הנפש שלהם במהלך אותה שבת. הוא התקשר יום קודם לשאול את התובע אם צריך להביא מצעים. התובע ענה לו שאין צורך.

הוא סיפר כי היה ב"הלם" כשהגיע למקום והתברר לו כי אין תעודת כשרות. משום שדרש מהנציג שתהיה תעודת כשרות, ומשום שהמוסד דורש שהבנות יתארחו רק במקום שיש בו תעודת כשרות רשמית.

העד נשאל האם קיבל הבטחה זו בכתב טען כי אינו זוכר וכי בע"פ נאמר לו ע"י הנציגה או הנציג כי יש תעודה כזאת.

בענין האוכל: אמר העד שהוא עצמו לא אכל כלום חוץ מחומוס וטחינה ועוד משהו שאינו זוכר, גם אשתו וילדיו לא אכלו והבנות לא רצו לאכול כלום.

כאשר נשאל מדוע לא אכל ענה; "גם בגלל הכשרות וגם בגלל צורת ההגשה".

בענין המקום: אמר שהגיעו מאוחר וראו שאין מספיק חדרים כי החדר למעלה היה בשביל הנהג. לטענתו, התובע אמר שיפרשו מזרנים. הוא עצמו לא התעסק בזה משום שטיפל במשפחתו (אשתו ו-5 ילדים קטנים). הייתה שם המדריכה שסידרה את הענין.

לשאלת בית הדין ענה כי לא שמע אח"כ תלונות בענין זה.

גם בסידור מקום האכילה, הסביר כיצד סידרו, אך הוא לא היה מעורב בזה בעצמו כי המדריכה טיפלה בזה.

בענין המצעים: סיפר שהתקשר יום קודם לשאול את התובע אם צריך להביא מצעים. התובע ענה לו שאין צורך. כשהיו שם ושאלו מה עם המצעים?! אמר להם התובע כי הם בארון. כשבדקו את הענין ולא מצאו את הארון, התובע כבר לא היה שם.

לשאלת בית הדין מדוע לא חזרו לשאול כאשר התובע חזר, הרי היה איתם בליל שבת ענה, ששכחו מן הענין. כמו כן אמר כי גם בענין זה לא שמע תלונות וכי להם היו מצעים ושמיות.

ד. דיון

1. פירוט הנקודות שבמחלוקת

לנוחיות הענין נפרט את נקודות המחלוקת העיקריות

תעודת כשרות

הנציג הודה בבית הדין שלא דיבר עם התובע על כך משום שהיה פשוט לו שהכל כשר. מאידך, האחראי בעדותו טען כי נאמר לו בע"פ כי למקום יש תעודת כשרות אלא שאינו זוכר אם הנציג אמרה לו זאת או הנציג. מ"מ המוסד הלימודי לא מאפשר אירוח של הבנות ללא תעודת כשרות וברור שהוא אכן דרש זאת. התובע הודה שאין לו ולא היתה לו תעודת כשרות. הוא טען שהנציגה שאלה אם המקום כשר והוא ענה שאכן כן. אולם לא נדרש שתהיה השגחה כלשהי.

בהצהרה של הנציגה לא נטען כי היה סיכום עם התובע על תעודת כשרות.

מקום לשינה

מוסכם כי היה מדובר על קבוצה של 28 בנות עם שתי משפחות וביחד כ-40 נפש. לא היתה מחלוקת גם במספר שהגיע; כ-32 נפש.

מיטות

גם בענין זה הנציג טען בתחילה כי לא שאל כי היה פשוט לו שבמדרשה יש מיטות, מאוחר יותר אמר כי נאמר לו ע"י התובע כי אולי בת אחת תצטרך לישון על מזרן ומשנשאל מה אמר על כך? ענה כי חשב שעם בת אחת בלי מיטה אפשר להסתדר.

עמוד 6 מתוך 16

מאידך, התובע טוען כי לא דיבר עם הנציג על מיטות ולא זכור לו שהזכיר זאת ותמיד הוא אומר לכל המזמינים (בטלפון) כי יש לו 25 מיטות וכל השאר מזרנים. לנציגה היה פרוספקט והיא ידעה זאת.

כלי מטה

אין ויכוח כי היה סיכום על התחייבות לספק כלי מטה. לא היתה גם הכחשה שכלי מטה היו בארונות.

סעודה שלישית

התובע טען שאינו זוכר אם דיברו אתו על סעודה שלישית אבל לדבריו הוא הכין סעודה שלישית וזו היתה במקרה. הנציג טוען כי כשהזכיר לו שהכל עליו, בין השאר גם הדגיש סעודה שלישית.

השירות, ההגשה וכמויות האוכל

בדברי הנציג בפני ביה"ד, בהצהרתו בכתב ובהצהרה של הנציגה לא נטען כי היה סיכום עם התובע כי עליו להגיש את האוכל. אולם, הנציג טען כי הבין שהתובע והבת שלו יהיו שם במהלך השבת. התובע טען כי לא אמר זאת. הנציג הסביר שכך הבין ולא טען שהתובע אמר זאת בפירוש.

נטען ע"י הנתבעת, שהבנות היו צריכות לחתוך בעצמן את הסלט. התובע הכחיש זאת.

אמנם האחראי סיפר כי הבנות חתכו סלט מירקות אך התובע טען כי הסלט הזה לא היה בתפריט אלא ירקות שלהם שהביאו בעצמם. לעומת זאת שאר הדברים שזכרו בתפריט בכתב היו במקום גם לדברי האחראי.

ה. הצדדים לתביעה

באירוע זה שתי מערכות יחסים הלכתיות-משפטיות:

הראשונה - בין מקבל השירות (המוסד) לבין המתווכת (הנתבעת).

השנייה – בין המתווכת (הנתבעת) לבין נותן השירות (התובע).

מכיוון שמקבל השירות לא תבע את המתווכת בענין זה, והופעת נציגו בבית הדין היתה באופן אישי כעד מסייע לנתבעת, לפיכך, הדיון הראשון - בין מקבל השירות לבין המתווכת, אינו מענינו של בית הדין והוא אינו מחווה דעתו בנקודה זו.

עמוד 7 מתוך 16

מאידך, כיוון שהנתבעת היא זו שסיכמה עם התובע על קיומה של השבת, אין ספק שזכותו לתבוע אותה.

על כן, דן בית הדין במערכת היחסים בין התובע והנתבעת בלבד.

ו. התנהלות הנתבעת

ראשית, שלוש הערות הנוגעות להתנהלות הנתבעת וחשובות לצורך הדיון:

א. סיכום בעל פה, ללא עדכון

הסיכומים עם התובע נעשו בע"פ בשיחות בטלפון. הדף הכתוב היחיד שהסכימו עליו היה תפריט מודפס שכלל שתי סעודות והוספה בכתב יד על סעודה שלישית. האחראי הודה כי דף כזה היה מוצמד למקרר במהלך השבת והודה בקיום פרטיו אולם טען כי סעודה שלישית לא היתה.

להבנת ביה"ד, האחראי לא עודכן במדויק על הסיכומים. הראיה לכך, שהתקשר יום קודם לשאול את התובע אם צריך להביא מצעים.

ב. חסר איש תיאום

הנתבעת שהזמינה את השבת ע"י נציגיה, לא שלחה איש מטעמה, לתווך ולפתור בעיות שעולות להתרחש במקרים כאלה, בין מפעיל המקום – התובע - לבין קבוצת הבנות והצוות החינוכי שהיה שם. הדברים מודגשים במיוחד לאחר שנאמר הן ע"י הנתבעת בביה"ד והן ע"י הנציג כי בשיחות הטלפון קודם השבת, חשו שהאיש במקום לא מבין בדיוק את בקשותיהם.

ג. תביעה נגדית

בית הדין הבהיר לנתבעת כי דיון של בית הדין בתביעה הנגדית תלוי בהגשת תביעה כמקובל במזכירות ובהעדר תביעה כזאת איננו לוקחים אותה בחשבון אלא כתביעת הגנה בלבד.

ז. הנושאים לדיון

הדיון ההלכתי כולל שלושה סעיפים:

במה התחייב התובע, על פי הסיכומים וכללי הדין במשא ומתן.

האם עמד התובע בדרישות ובהתחייבויותיו.

הכרעת הדין בתביעות הנוספות שמעבר לתשלום.

ח. מה חייב היה התובע לספק?

הקביעה מה חובתו של ספק שירותים לספק, בנויה על שני יסודות:

הראשון הוא מה הוסכם בין הצדדים במפורש או במשתמע.

היסוד השני, שנועד לפרש את ההסכמה במקום שזו אינה מפורשת מתוכה, הוא המנהג. וכפי שנקבע בענייני שכירות פועלים (שו"ע חו"מ שלה), מו"מ (שו"ע חו"מ רא), מקח טעות (שו"ע חו"מ רלב) ועוד. במקום שבו הסיכומים לא היו ברורים הדין הוא שיש ללכת אחר המקובל בתחום זה.

על כן כאשר הצדדים מסכמים ביניהם על שבת אירוח כולל אוכל, הכוונה היא ע"פ המנהג ארוחות מלאות; וכן סיכום על לינה משמעו, **כל עוד לא הוסכם אחרת - לינה על מיטות.**

הגשה של האוכל (מלצרות) -

תלויה בדרישה ובסיכום על שירות זה בין המזמין לספק. בדרך כלל הדבר מתבטא בתשלום עבור שירות כזה. גם הנציג לא טען כי דרש שירות כזה או שנאמר לו ע"י התובע בפירוש כי יהיה שירות הגשה על השולחנות אלא שכך הבין שצריך להיות.

התובע, לפי זה, **היה פטור משירות הגשה** ודי היה בכך שהכין את האוכל ארוז בסירים ובכלים כדי לעמוד בהתחייבות.

סעודה שלישית -

אמנם, התובע טען שלא זכור לו שדיברו אתו על סעודה שלישית. ובכל אופן מכיוון שלא טען שפטרו אותו מסעודה זו, **היה חייב לספק שלוש סעודות.**

תעודת כשרות -

נציג הנתבעת לא טען שדרש במפורש תעודת כשרות. בכל הקשור ביחסי התובע והנתבעת, אין משמעות לכך שנציג המוסד טען שהוא כן דרש מן הנתבעת תעודת כשרות.

מאידך, הודה התובע שאמר לנציגה כי כשר אצלו.

על כן, משלא הוסכם במפורש, יש לדון על פי המנהג. לא בכל מלונות ואכסניות נוער המיועדות לציבור הרחב, קיימת בהכרח תעודת כשרות. כאשר שוכרים את שירותיהם של ישיבות, אולפנות

עמוד 9 מתוך 16

ובתי אירוח לציבור הדתי בבעלות דתית, פעמים רבות מסתפקים בחזקת הכשרות של הבעלים ומוותרים על השגחה של גורם רשמי.

לסיכום: התברר בבית הדין כי נציג הנתבעת לא דרש מהתובע במפורש תעודת כשרות. לא נטען ובודאי לא הוכח כי הנציגה דרשה זאת. כמו כן לא נטען כי האוכל לא היה כשר. אנו קובעים שבהשכרה מאדם שומר תורה ומצוות אין זה מובן מאליו שצריך תעודת כשרות. לפיכך **פטור התובע מתביעה זאת.**

לינה

מיטות - יש כאן טענה ברורה של התובע שלא אמר שיש מיטות לכולן, אלא רק ל-25 מיטות, ועוד חיזק דבריו בפרוספקט בו הדבר נכתב בבירור. ושוב בדברי העוזר שכך אומרים לכל המתעניינים. מאידך, נציג הנתבעת בדבריו, לא טען טענה ברורה ודרש שיהיו מיטות לכולן. אלא טען שכך הסיק ממשפט בו נאמר – "אולי אחת תישן על מזרן". זה עצמו מעיד כי לא הובטחו לכולן מיטות. טענת התובע מתקבלת הואיל והיא טענת ברי ויש רגליים לדבר שאכן כך הודיע להם.

כלי מטה - אין חולק שהתובע התחייב לספק כלי מיטה. אין גם חולק שהתובע לא התחייב במפורש לפרוש את המצעים. למרות שהאחראי, מלווה הקבוצה חשב שכך יהיה, ולאור העובדה שאין מנהג ברור בדבר, אין בסיס לתביעה בעניין זה. כמו כן, כפי שכתבנו לעיל, האחריות על כך שלא נמצאו די כלי מיטה היא דווקא על הנתבעת, ולא על התובע שאמר שכלי המיטה נמצאים בארון.

מספר החדרים - לטענת התובע ע"פ ההתחייבות היו צריכים להיות שני חדרים למשפחות ומקום בחדרים לעוד 28 בנות.

הנתבעת לא טענה שמספר החדרים שהתחייב היה גדול יותר. אולם טענה כי חשבה שמדובר באכסניה ולא בדירה. ודירה לא מאפשרת לינה סבירה של כל הבנות.

לא התרשמנו כי בשלב כלשהו התחייב התובע ליותר ממה שהיה בפועל. לכן בסעיף זה יש לקבל את דברי התובע שלא התחייב ליותר.

ט. האם עמד התובע בחובותיו?

עקרונות יסוד ביני טוען ונטען

עמוד 10 מתוך 16

בחלק מן הנושאים המחלוקת היא עובדתית, מה סופק ומה סוכם. בנושאים אחרים, המחלוקת היא מה בסתמא כוללת ההתחייבות.

בנקודות בהן יש מחלוקת עובדתית, נציין כהקדמה כללית את עיקרי הדין;

1. במקרה שיש חזקת חיוב כלומר היתה התחייבות לתשלום (כגון הלוואה או גזילה) או לשירות (כגון במקרה שלנו) והחייב טוען פרעתי או נתתי את השירות, נאמן בטענתו. ואם התובע טוען טענת ברי שלא נתן, חייב הטוען שקיים את התחייבותו להשבע שבועת היסת (שו"ע חו"מ סימן עה, ז-ח).

2. אם התובע (שהוא -בנדון דידן- הנתבעת) טוען בספק, כגון כמדומה לי שלא פרעת, פטור אף משבועה (שם סעיף יז).

3. כאשר המתחייב לשירות הוא התובע שצריך לקבל תשלום עבור השירות שנתן, ולעומתו הנתבע הוא מקבל השירות והוא המוחזק בממון וטוען שלא קיבל את השירות; לכאורה יכול הנתבע לטעון בברי לא קיבלתי (כטוען לא הלוייתי ואיני חייב לך), ועדיין הנתבע צריך להישבע היסת כמו בסעיף 1.

לדעת אחד הדיינים, שיש לדון בדבר ולומר, שאדם שקיבל שירות, ומודה על כך, ולאחר מכן טוען כנגד איכות השירות, היות וחיובו לשלם הוא וודאי והוא טוען כנגד החיוב הברור, עליו ההוכחה שלא קיבל את השירות כראוי.

אף שלא מצאנו לכך מקור מפורש לכאורה כך עולה מדברי מהר"ם מרוטנבורג (מרדכי בבא בתרא תרכא, נפסק ברמ"א שלה, א): "בעל הבית ששכר מלמד ואמר שילך אצל קרובו לנסותו אם יוכל ללמוד עם הנער, ולא הלך, ואחר שלמד עמו אומר שינסנו עדיין, ועד מעיד שלא ידע ללמוד עמו, הדין עם המלמד, מאחר שידע עכשו מוקמינן ליה אחזקה שידע כבר, ונשבע נגד העד ונוטל שכרו", דהיינו אם היה תנאי שיבדקו את המלמד, אף שנבדק רק לאחר מעשה ונמצא מתאים, חייב בעל הבית לשלם לו (לאחר שישבע כנגד העד שמעיד שלא היה מתאים ללמד), מדברים אלו נראה שאם אין ריעותא מיוחדת של תנאי שלא קויים ועד מעיד כנגדו, היה נוטל שכרו בלא שבועה. וכך הבנתי מגליון מהרש"א שם שכותב שירשי המלמד יכולים לגבות מבעל הבית במקרה שהמלמד מת.

הכרעה בסוגיות שבמחלוקת

מטבע הדברים, קשה לברר מציאות מורכבת מפרטים רבים ומהשקפות רבות ושונוות ביחס אליה, כמו סעודות שבת ותנאי אירוח לקבוצה גדולה למשך יממה ויותר, במיוחד כאשר לא שומעים את הדברים ממספר משתתפים אלא מאדם אחד. הדיווחים שנמסרו ע"י נציג הקבוצה האחראי לא

עמוד 11 מתוך 16

היו מספיק ברורים. לא הקיפו את רוב הטענות. ובהיותו נוגע בדבר, אין לו מעמד של עד אחד לגבי הסתמכות על דבריו.

עם כל זה, הרושם הכללי היה כי למרות שהנתבעים הביעו אכזבה מכמה דברים, הדברים שסוכמו בפירוש בשיחות בין נציג הנתבעת לתובע, אכן התקיימו.

נדון כעת בכל ההיבטים של האירוח בשבת:

אוכל - תעודת כשרות

ראשית, ברור ומוסכם על כל הצדדים שלא היתה **תעודת כשרות** למקום; לא מטעם רבנות צפת ולא כל תעודה אחרת.

מאידך, התובע התחייב שהכל כשר. לדבריו גם עמד בהתחייבות זו כי כל המוצרים היו כשרים והוא בישל הכל. את האריזות עם חותמות הכשרות הראה לאורחים. מלווה הקבוצה הודה בבית הדין שהרב שליווה את הקבוצה הורה שמותר לאכול במצב זה את האוכל. אולם תעודת כשרות חתומה המעידה על השגחה לא היתה.

ניכר היה כי החסרון של תעודת הכשרות גרם למפח נפש גדול ולחוסר שביעות רצון שהשפיע על כל השבת.

אך כפי שקבענו לעיל, בנידון דידן שלא נדרשה במפורש תעודת כשרות – לא הייתה התחייבות כזו בשלב הסיכום על השבת, וממילא גם לא היתה חובה כזו.

אוכל – איכות וכמות

לדברי האחראי על הקבוצה הוא לא אכל במשך השבת פרט ללחם וחומוס או טחינה והודה כי העדרה של תעודת כשרות היתה חלק מהסיבה לכך. יתכן כי גם משפחתו נהגה כך מסיבה זו, עובדה זו השפיעה על כולם וגרמה לחוסר נחת.

היה ויכוח משמעותי בין התובע לנתבעים על איכות האוכל ועל הכמויות. – לא הוכח מחסור באוכל ולגבי האיכות לא הוכח חיסרון מיוחד.

מעדותו של האחראי ניתן להסיק שהיה אוכל. הוא אמר כי "בליל שבת היו דגים ושניצלם אבל אני לא אכלתי וגם הבנות לא אכלו".

כמו כן כאשר התובע פירט בפניו ובפני בית הדין את המרכיבים שהוזמנו הודה האחראי כי אלה אכן היו על השולחנות.

עמוד 12 מתוך 16

בענין **סעודה שלישית**, טענה הנתבעת כי הבנות אכלו את מה שהביאו איתן.

גם בענין זה לא היתה הכחשה לטענת התובע כי נשאר אוכל במקרר, אלא שכנראה בנסיבות הקיימות העדיפו לא להשתמש בו, או שלא שמו לב לכך שהיה במקרר. אולי ייתכן שזו הסיבה שגרמה להן להכין סלט מירקות שהביאו איתן כדי שלא להזדקק למאכלים שהיו במקרר מטעמי כשרות.

לסיכום, לא נמצא ביסוס ובוודאי שלא נמצא ראיה לטענה כי במהלך השבת לא היה די אוכל לשלוש הסעודות עבור המוזמנים.

אוכל - כלים חד פעמיים

האחראי טען כי לא היו מספיק **כלים**, והתובע אמר להסתדר עם מה שיש. עדות זו אינה ברורה מספיק ובמיוחד שהתובע הכחיש וטען כי ענה לו שיש כלים אחרים שאפשר להשתמש בהם.

במצב הבלבול ששרר במקום נראה לקבל את גירסת התובע שהיו שם כלים נוספים. התובע ביסס טענה זו גם בכך שהציג קבלה על קניות לפני השבת, בה מופיעים כלים חד פעמיים. אומנם הנתבעת פקפקה באמינות המסמך, אך יש בו כדי לתמוך בטענתו.

ומכיוון שגם הנתבעת לא הכחישה שהתובע היה צריך לספק כלים חד פעמיים ברמה בסיסית, גם לטענתה עליו לקזז מן התשלום עבור כלים אלה בלבד שערכם נמוך ביותר. על כן, אין בית הדין רואה צורך במקרה זה לחייב שבועה עבור כמה חבילות של כלים חד פעמיים.

אוכל – הגשה

בענין **השירות וההגשה**, הבנות הגישו את האוכל בעצמן, השירות והטיפול בנושא האוכל היה עצמי לחלוטין במהלך כל השבת.

גם הטיפול בחדרים, מלבד הצגת החדרים לפני הקבוצה בהגיעה. לא היה מי שיטפל בענין האירוח וחלוקת האורחים בחדרים.

בענין זה, אין ראיה כי התחייב ליותר.

מקומות לינה - חדרים

גם בענין **מקומות השינה** לדברי התובע היו מיועדים שני חדרים קטנים למשפחות ועוד שלושה חדרים לבנות. גם בחדר הפתוח לדבריו יכלו הבנות לישון. לא היתה התחייבות למספר מסוים של חדרים. כמו כן לטענת התובע שלא הוכחשה, נציגת הנתבעת איתה ערך את הסיכום הכירה את המקום והזמינה אותו עבור 40-45 בנות ועוד מלווים.

עמוד 13 מתוך 16

בענין זה לא ידע האחראי לספר לנו על קשיים מיוחדים ולא היה ידוע לו כי ישנו בחדר הפתוח או ישנו ללא מזרנים. לסיכום סיפר כי שאל את המדריכה וזו דיווחה לו כי אכן לכולן היה מקום לישון.

טענה הנתבעת כי הרב המלווה נאלץ לשכור דירה בצפת, משום שלא היה לו מקום. מאידך גיסא, הודתה לטענת התובע, כי חדר קטן בקומה העליונה ניתן עבור נהג האוטובוס שנשאר שלא כמתוכנן ובאחריות הקבוצה. לא הוכחש כי בחדר זה יכלו הרב ומשפחתו להתאכסן.

מקומות לינה – מיטות מזרונים ומצעים

מיטות - כפי שקבענו לעיל, כל שלא סוכם אחרת, יש ללכת אחר המנהג, שכל שלא סוכם אחרת, בהתחייבות למקומות לינה, הכוונה למקומות לינה עם מיטות.

אלא, שבנדון דידן, התובע טען כי אמר לנציגת הנתבעת כי יש 25 מיטות ועוד מזרנים עד 60 איש. הדבר לא הוכחש והנציג שהחליף אותה לא בירר מספיק את הענין אלא שהסתפק בהערה שאפשר היה לפרשה כפי שהבין שיש מיטות לכולם.

בענין זה קיבל בית הדין את עמדת התובע מכמה טעמים:

לא הוכחשה טענתו כי אמר את הנתונים לנציגה.

האפשרות שהטעה את הנציג אתו סיכם לא נראתה משכנעת במיוחד משום שהפרסום שהציג התובע בפנינו מאמת את דבריו.

זאת ועוד אחרת, הנציגה שסיכמה תחילה על השבת הכירה את המקום, ולא מסתבר שלא ידעה על מגבלותיו. באופן שהיתה חייבת לברר פרטים מסוג זה ואם לא ביררה, סברה וקיבלה.

לינה – מזרונים ומצעים

לטענת הנתבעת שלא היו מספיק מזרנים והיו צריכים לישון על הארץ, לא נמצאה כל ראיה. על פי טענת התובע היו שם די והותר מזרנים ואיש לא פנה אליו בענין זה. דבריו נתמכים בדברי האחראי שהודה בזה שלא היה ידוע לו על בעיה של חוסר מזרנים לא בליל שבת ולא אחרי כן. הנתבעת טענה כי בנות ישנו עם שמיכות **ללא מצעים**. טענה זו לא הוכחשה ע"י התובע. לדבריו המצעים וכלי המטה היו בארונות והבנות היו צריכות לסדר לעצמן את המיטות. לדברי העוזר של התובע, המצעים נותרו בארון עד מוצאי שבת.

בעניין זה, האחראיות מוטלת על הנתבעת ולא על התובע. שכן, האחראי על הקבוצה שאל את התובע ביום ששי היכן כלי המטה וקיבל תשובה שהם בארון אך לא טרח לברר עד הסוף את מקום המצאם. בבית הדין התברר כי הארון וכלי המטה היו בחדר בו התאכסנה משפחת האחראי.

עמוד 14 מתוך 16

למרות שהתובע שהה בליל בשבת במקום, לא ביררו איתו היכן המצעים והסתפקו במה שהיה. על כן, אין התובע אשם אלא האחראים שלא דאגו מספיק.

הנתבעת טענה כי היו מצעים מלוכלכים. גם לטענה זו לא היה אימות או ביסוס כלשהו בדברי נציג הקבוצה. גם לא בדברי התובע ועוזרו שתיארו בפנינו את סדרי העבודה. טענה זו אינה מוכחת. ובוודאי שיש לדחות טענה זו, כאשר ברור שהיו כלי מיטה נוספים בארון שלא נעשה בהם שימוש. לסיכום, בכל הקשור לנושא הלינה, לא מצאנו בסיס לטענות הנתבעת.

סיכום

אין בסיס לטענות שהנתבעת לא קיבלה שירות בהתאם למה שהתובע היה חייב לספק במהלך השבת: התובע לא הבטיח יותר ממה שסיפק; נציגת הנתבעת שהייתה בקשר ראשוני עם התובע הכירה את המקום כך שהנתבעת לא הייתה אמורה להיות מופתעת מגודל המקום; פרטים אחרים לא סוכמו במפורש, ולא ניתן לקבוע שחובת התובע היתה לספק אותם מחמת המנהג או מכל טעם אחר. במהלך ערב שבת התובע היה במקום וניתן היה להיעזר בו יותר, אך הדבר לא קרה בשל בעיות ארגון של הקבוצה.

על כן יש לקבל את תביעתו להשלמת התשלום עבור השבת.

י. דיון בתביעות הנוספת

ביטול שבת כי תבוא

התובע טוען שביום חמישי שלפני השבת ביטלו ובכך נגרם לו נזק.

הנתבעת טוענת כי החלפת השבתות היתה ברורה זמן רב לפני שבת כי תבוא.

בענין זה בית הדין התרשם שגרסת הנתבעת מסתברת, כיוון שהתובע לא הביא כל סמך לטענותיו. מה עוד, שהתובע עצמו, גם לפי גרסתו, הודה שרוב האוכל הצליח לשמור, ונראה שמחל להם על כך.

אגרת ביה"ד הראשון

התובע לא טען שהוא שילם אגרה באותו בית דין, אלא רק שדרשו ממנו לשלם. לפיכך בשלב זה הוא אינו יכול לתבוע זאת מן הנתבעת. אם בכל זאת ייתבע לשלם יוכל לפנות שוב לבית הדין.

יא. החלטה

- א. טענות הנתבעת בנושא האירוח לשבת פרשת נצבים – נדחות.
- ב. הנתבעת, תשלם לתובע 3,500 ₪ עבור האירוח בשבת ניצבים.
- ג. טענת התובע לתשלום עבור שבת כי תבוא שבוטלה, נדחית.
- ד. טענת התובע לתשלום אגרת בית הדין הראשון, נדחית.
- ה. הוצאות בית הדין על שני הצדדים- דהיינו האגרה ששולמה על ידי התובע היא: 500 ₪, הנתבעת תשלם לתובע חצי מתשלום האגרה – סך של 250 ₪.
- ו. על הנתבעת לשלם את האמור בסעיף ב' וה' (בסך הכל 3,750 ₪) בתוך 30 יום מיום מתן פסק הדין.

פסק הדין ניתן ביום חמישי י"ד בסיון תשע"ג, 23 במאי 2013

הרב דניאל כ"ץ

הרב עבדיה אחיטוב, אב"ד

הרב מנחם יעקובוביץ